

Læseplan for tilbudsfaget tysk

10. klasse

Indhold

Indledning	3
Trinforløb for 10. klassetrin	4
Mundtlig kommunikation	4
Skriftlig kommunikation	5
Kultur og samfund	6
Tværgående temaer	
It og medier	7
Innovation og entreprenørskab	8
Uddannelsesafklaring	9

Indledning

Faget tysk er et tilbudsfag i 10. klasse. I faget tages udgangspunkt i elevernes allerede opnåede kompetencer, færdigheder og viden fra undervisningen i tysk i 5./7.-9. klasse.

I faget tysk arbejdes der med elevernes receptive og produktive færdigheder inden for blandt andet samtale, lytning, præsentation, læsning, skrivning, de centrale sprogbrugsregler, tysk-sprogede landes kultur og tysk som adgang til verden.

Fælles Mål omfatter tre kompetenceområder: mundtlig kommunikation, skriftlig kommunikation og kultur og samfund.

Undervisningen tilrettelægges med udgangspunkt i kompetenceområderne og under hensyntagen til de tværgående temaer.

Læseplanen beskriver undervisningens progression i fagets trinforløb og danner grundlag for en helhedsorienteret undervisning.

Det er væsentligt, at der i det enkelte undervisningsforløb arbejdes med flere færdigheds- og vidensområder på tværs af kompetenceområderne. Det skal endvidere tilstræbes, at undervisningen tilrettelægges, så den vekselvirker mellem den enkeltfaglige fordybelse og det tværfaglige arbejde.

De lovgivningsmæssige rammer for Fælles Mål er med lov nr. 1445 af 12. december 2017 blevet ændret med henblik på en lempelse af bindingsgraden ved at reducere antallet af Fælles Mål. Dette er gennemført ved, at færdigheds- og vidensmålene i Fælles Mål er gjort vejledende, således at de bindende elementer i Fælles Mål nu udgøres af fagformål, kompetencemål samt færdigheds- og vidensområder. Denne læseplan er blevet gennemskrevet i foråret 2018 med henblik på at sikre, at læseplanerne for fag og emner formelt set er i overensstemmelse med de ændrede lovgivningsmæssige rammer om Fælles Mål.

Frem mod skoleåret 2019/20 vil der blive gennemført et mere omfattende arbejde med at revidere læseplaner og undervisningsvejledninger. Dette skal understøtte, at disse i højere grad tager afsæt i de politiske intentioner bag ændringen i rammerne for Fælles Mål samt anbefalingerne fra rådgivningsgruppen om Fælles Mål. Dette vil bl.a. betyde, at læseplaner og vejledninger ikke i samme grad som tidligere vil fokusere på arbejdet med mål som udgangspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen. Det vil i denne sammenhæng bl.a. blive tydeliggjort, at mål er en didaktisk kategori ud af flere.

Trinforløb for 10. klassetrin

I dette forløb lægges der fortsat vægt på, at eleverne gennem mundtlig og skriftlig kommunikation videreudvikler deres færdigheder i at kommunikere samt deres sproglige bevidsthed.

I mundtlig kommunikation skal eleverne forstå hovedindhold og

detaljer med det mål at kunne redegøre for egne holdninger i et sammenhængende sprog.

I skriftlig kommunikation skal eleverne skelne mellem forskellige læste teksttyper og selv kommunikere klart og forståeligt afstemt efter modtager og valg af medie.

I kultur og samfund skal eleverne fortsat udvikle deres kulturforståelse og anvende tysk i mødet med tysktalende.

Mundtlig kommunikation

Kompetenceområdet mundtlig kommunikation omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

Lytning fokuserer på elevernes lyttefærdighed.

Samtale fokuserer på elevernes mundtlige interaktion med andre.

Præsentation fokuserer på elevernes arbejde med sproglig fremstilling.

Sprogligt fokus fokuserer på elevernes bevidsthed om at kommunikere forståeligt.

Lytning

Eleverne arbejder fortsat med lytte- og afkodningsstrategier i forbindelse med lydmaterialer som film, sange og interviews. Eleverne udvider deres grundlæggende situationsbundne lytteforståelse i forhold til genkendelige emner.

Eleverne skal arbejde med at lytte til tekster med fokus på at forstå budskaber og holdninger. Eleverne skal arbejde med lytteopgaver i situationsafhængige rammer.

Samtale

Eleverne skal føre samtaler inden for nære emner og give udtryk for meninger og holdninger.

Eleverne skal kommunikere med elever og andre i og uden for skolens rum. Her skal de bruge tilpassede, situationsbundne udtryk i fx reelle eller virtuelle skoleudvekslinger.

Præsentation

Eleverne skal fremlægge et forbedret emne, hvor de skal anvende både et relevant ordforråd og relevante præsentationsstrategier.

Der skal arbejdes med at disponere et emne og skelne mellem et fak-

tapræget og et holdningspræget oplæg.

Eleverne skal arbejde med at vurdere betydningen af at understøtte en præsentation med fx lyd, billeder og grafiske oversigter.

Sprogligt fokus

Der arbejdes med den sammenhængende sprogproduktion bl.a. med fokus på kongruens.

Eleverne skal fortsat arbejde med at skabe sammenhæng i den sproglige produktion ved at anvende forbinderord som deshalb, weil, zum Beispiel, auf der anderen Seite og ved at anvende både hel- og ledsætninger.

Skriftlig kommunikation

Kompetenceområdet skriftlig kommunikation omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

Læsning fokuserer på elevernes forståelse af budskaber og tekster på skrift.

Skrivning fokuserer på elevernes skriftlige udtryksfærdighed.

Tekster og medier fokuserer på elevernes anvendelse af digitale medier.

Sprogligt fokus fokuserer på elevernes sproglige viden.

Læsning

Eleverne skal anvende forskellige læsestrategier, således at de kan læse flere teksttyper om alderssvarende emner, fx uddannelse, sundhed og miljø og bæredygtighed.

Tekstmaterialet skal omfatte flere teksttyper, fx artikler, blogindlæg, noveller, romanuddrag, sangtekster og digte. Eleverne skal arbejde videre med deres viden om, hvordan de anvender forskellige strategier til at tilegne sig tekstens indhold, fx nøgleord, tekstopbygning eller afkodning af kontekst, herunder kulturelle eller sociale rammer.

Skrivning

Eleverne skal skrive sammenhængende om alderssvarende emner. Eleverne skal anvende skriveprocessens faser og give og modtage respons fra andre.

Eleverne skal anvende relevante skrivestrategier og tilpasse form og indhold til genre, emne og modtager, fx ved at skrive en ansøgning, et digt, et brev, en historie.

Tekster og medier

Eleverne skal arbejde med multimodale tekster, dvs. tekster, der er produceret i skrift, tale, billede og/eller lyd på tysk, herunder tysksprogede hjemmesider.

Eleverne skal arbejde med at tilpasse deres eget sprog til medier, fx i form af simple lommefilmproduktioner (mobil/smartphone) eller anden medieproduktion på

tysk, hvor de præsenterer relevante emner og problemstillinger.

Eleverne skal anvende it og medier til autentisk kommunikation og opbygning af netværk med andre, som lærer eller taler tysk, fx på de sociale medier.

Sprogligt fokus

Eleverne skal kommunikere på tysk med fokus på klarhed og forståelighed.

Eleverne skal formulere sammenhængende sætninger med et klart og forståeligt budskab. Når eleverne arbejder med fokus på form, skal indholdet være relativt enkelt, og fejltyper, der ikke er meningsforstyrende, må til en vis grad accepteres.

Der er fokus på ordbogsopslag, ordklasser, kongruens, præposi-

tionernes anvendelse og leddenes rækkefølge.

Eleverne skal anvende de centrale sprogbrugsregler i forhold til sætningskonstruktion, herunder: Sætningens centrale led: grundled/subjekt, udsagnsled/verbal, genstandsled/objekt, hensynsled/dativobjekt.

Verbernes bøjning i nutid/præsens, førnutid/perfektum og datid/præteritum.

Samt stedord/pronominer, fx de personlige, de henførende og ejestordene.

Eleverne anvender digitale ordbøger og/eller papirordbøger, grammatiske oversigter og stave- og grammatikkontrol. Eleverne skal i den forbindelse kende de grammatiske betegnelser på latin.

Kultur og samfund

Kompetenceområdet kultur og samfund omfatter tre færdigheds- og vidensområder:

Kulturforståelse fokuserer på elevernes indsigt i tysk kultur.

Kulturmøder fokuserer på elevernes anvendelse af tysk i mødet med tysktalende kulturer.

Tysk som adgang til verden fokuserer på elevernes kommunikation på tysk med tysktalende sprogbrugere.

Kulturforståelse

Eleverne skal arbejde med væsentlige elementer af de kulturelle, sociale og historiske forhold i Tyskland og de tysktalende lande, fx gennem film, tv, tekster og reelle/virtuelle rejser.

Eleverne skal sammenligne kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande med egen kultur, herunder fx arbejde med stereotype opfattelser.

Eleverne skal udvide deres kendskab til tysktalende landes kultur, fx vedrørende job og arbejdsmarked, indvandrer kulturer, den tyske histories betydning for dagliglivet i dag.

Kulturmøder

Eleverne skal arbejde med autentiske situationer, hvor sprog og handling er knyttet sammen i forhold til alder og gruppetilhørsforhold, fx når det gælder tiltaleformer, høflighed ved forespørgsler og anmodninger.

Eleverne skal arbejde med at anvende det tyske sprog i forskellige samtalsituationer, herunder meningsudvekslinger på fx internettet eller ved møder med tysktalende.

Tysk som adgang til verden

Eleverne skal have indsigt i, hvordan de kan bruge tysk til at komme i kontakt med særligt andre europæiske unge, og de skal

have en forståelse for det tyske sprogs og den tyske kulturs betydning i Europa. Skolekontakt og internationale projekter, hvor tysk er kommunikationssprog, indgår i arbejdet.

Eleverne skal bruge medier til at komme i kontakt med andre unge i Danmark og internationalt, der har tysk som andet fremmedsprog. De kan møde tysktalende fra forskellige kulturer, fx i forbindelse med e-mail eller e-twinning.

Senere skal der være fokus på tysk sprog og kendskab til tysk kultur i forhold til at klare sig i en europæisk sammenhæng og genkende sprogets betydning, fx i EU.

Tværgående temaer

It og medier

It- og mediekompetencer kan udskilles i fire elevpositioner, som i praksis vil have store overlap og sammenfald.

Digitale medier er et udbredt kommunikationsmedie og derfor også et oplagt redskab at bruge i undervisningen i tysk. It er et redskab, eleverne skal lære sig at beherske, bl.a. også for at understøtte sprogfærdighedsindlæringen i forhold til fremmedsproget tysk.

Eleverne som kritiske undersøgere

Undervisningen i tysk skal gøre eleverne selvstændige i deres informationsøgning og informationsindsamling. Opgaverne, eleverne stilles overfor, skal svare til deres sproglige kunnen. Det betyder, at eleverne i de første års tyskundervisning normalt ikke kommer til at søge helt selvstændigt efter informationer på nettet. Efterhånden vil eleverne i det femårige undervisningsforløb kunne arbejde med informationsøgningen også på et mere selvstændigt niveau. Selvstændig søgning med søgemaskiner er imidlertid under alle omstændigheder en både kompleks og abstrakt proces. Informationsøgning inden for fremmedsproget tysk vil derfor typisk være søgen efter fakta og ordforråd.

Eleverne som analyserende modtagere

Analysen af it og multimodale medier er primært ekspliciteret mht. teksttype, modtager og navi-

gation. Der arbejdes hen imod, at eleverne kan analysere og vælge selvstændigt blandt de medier, de kender. Undervisningen lægger op til at bruge de æstetiske og kreative muligheder ved it. Eleverne skal dog ikke kunne analysere medier på tysk.

Eleverne som målrettede og kreative producenter

Da der også i tyskundervisningen arbejdes med forståelse af og brug af forskellige teksttyper, skal eleverne ud fra budskabet og formålet med produktionen kunne identificere en teksts målgruppe og formål samt vælge den relevante kommu-

nikationsmåde, fx sms, blog, wiki og webside. Sidst i det femårige undervisningsforløb skal de kunne vælge det tekstmedie, der passer bedst til kommunikationssituationen.

Eleverne som ansvarlige deltagere

Også i tysk skal undervisningen tilstræbe, at eleverne kan begå og ytre sig i et virtuelt univers, hvor samtalepartnerens identitet og hensigter kan være uklare. I undervisningen skal der desuden arbejdes med de kommunikationskonventioner, der er særlige for tysk, når man navigerer på internettet.

Innovation og entreprenørskab

Innovation og entreprenørskab kan udskilles i fire komplementære og indbyrdes afhængige dimensioner: handling, kreativitet, omverdensforståelse og personlig indstilling.

I alle tyskundervisningens områder og faser skal der lægges op til, at eleverne bruger sproget aktivt og kreativt og i kreative sammenhænge, dvs. at eleverne får idéer til at bruge sproget mere og mere selvstændigt. Sprogtiltagelsen

sker gennem forskellige problemløsninger af kommunikativ karakter.

Innovation og entreprenørskab kommer særligt til udtryk i kulturområder, hvor eleverne skal

lære at begå sig i dialog med andre tysktalende i en primært europæisk sammenhæng; i kulturer, der ofte vil være mere eller mindre forskellige fra elevernes egen kultur.

Uddannelsesafklaring

Eleverne skal i 10. klasse arbejde med deres uddannelsesafklaring, herunder forestilling om job og karriere.

Eleverne skal arbejde med afklaring af egne ønsker og muligheder i forhold til uddannelses- og erhvervs muligheder inden for fagområdet. Eleverne skal have fokus på udvikling af faglige, sociale og personlige kompetencer. I arbejdet hermed skal der være fokus på, at eleverne får indsigt i de kompetencer, der efterspørges inden for området.

Eleverne skal opnå viden om uddannelses- og erhvervs muligheder, der er inden for fagområdet, og kunne vurdere uddannelses- og erhvervs mulighederne. Eleverne skal kunne indsamle viden om området og kunne udforske og diskutere eksempler på faglige, personlige og sociale kompetencer, som kræves inden for fagområdet.

Eleverne skal som led i undervisningen også opnå afklaring i forhold til valg af ungdomsuddannelse. Eleverne arbejder med at forstå sammenhængen mellem de faglige kompetencer inden for faget og de efterfølgende valg af ungdomsuddannelser og job.